Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy

Warszawa, dnia 22.03.2018 r.

STAN I STRUKTURA BEZROBOCIA NA WSI W 2017 ROKU

I. Aktywność ekonomiczna ludności[1]

Zgodnie z wynikami BAEL mieszkańcy wsi niezmiennie stanowią ok. 40% ogółu ludności w wieku lat 15 i więcej, podobnie wśród aktywnych zawodowo oraz biernych zawodowo. Niestety zarówno wskaźnik zatrudnienia, jak i stopa bezrobocia przyjmują słabsze wartości na wsi niż w mieście.

W IV kwartale 2017 r. liczba aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej wyniosła 17 173 tys. osób, z tego mieszkańców wsi było 6 852 tys. osób i w porównaniu z IV kwartałem 2016 r. ich liczba spadła o 10 tys. osób (tj. o 0,1%). Natomiast aktywnych zawodowo mieszkańców miast było 10 321 tys. osób i w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano spadek o 103 tys. osób (tj. o 1,0%).

W IV kwartale 2017 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 13 402 tys. osób w wieku 15 lat i więcej. Wśród biernych zawodowo przeważały osoby zamieszkałe w mieście 8 081 tys. osób, tj. 60,3% ogółu biernych zawodowo.

Głównymi powodami bierności zawodowej mieszkańców wsi, podobnie jak mieszkańców miast były emerytura oraz nauka i uzupełnianie kwalifikacji.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej wyniósł w IV kwartale 2017 r. 56,2%, przy czym współczynnik ten dla mieszkańców wsi wynosił 56,3%, a dla mieszkańców miast 56,1%. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. współczynnik aktywności zawodowej zmalał na wsi o 0,1 p. p., a w miastach o 0,2 p. p.

Posiadanie pracy deklarowało 16 404 tys. osób w wieku 15 lat i więcej, z tego 6 497 tys. mieszkało na wsi, tj. o 57 tys. osób więcej niż w IV kwartale 2016 r., oraz 9 907 tys. mieszkało w mieście, tj. o 19 tys. osób więcej.

W IV kwartale 2017 r. wskaźnik zatrudnienia wyniósł 53,7%, przy czym wskaźnik ten dla mieszkańców wsi wynosił 53,4%, natomiast dla mieszkańców miast 53,8%. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. wskaźnik zatrudnienia na wsi wzrósł o 0,5 p. p., natomiast w mieście wzrósł o 0,4 p. p.

BAEL 15 lat i więcej	Aktywni zawodowo w tys.	Bierni zawodowo w tys.	Współczynnik aktywności zawodowej	Pracujący w tys.	Wskaźnik zatrudnienia	Bezrobotni w tys.	Stopa bezrobocia
ogółem							
IV kw. 2016	17 286	13 410	56,3%	16 328	53,2%	958	5,5%
IV kw. 2017	17 173	13 402	56,2%	16 404	53,7%	769	4,5%
wieś							
IV kw. 2016	**6 862**	**5 310**	**56,4%**	**6 440**	**52,9%**	**422**	**6,1%**
IV kw. 2017	**6 852**	**5 320**	**56,3%**	**6 497**	**53,4%**	**355**	**5,2%**
miasto							
IV kw. 2016	10 424	8 101	56,3%	9 888	53,4%	536	5,1%
IV kw. 2017	10 321	8 081	56,1%	9 907	53,8%	414	4,0%

Źródło: BAEL

Bezrobocie wg BAEL spadło do poziomu 769 tys. osób (spadek o 189 tys. osób), z tego bezrobotnymi pozostawało 355 tys. mieszkańców wsi i 414 tys. mieszkańców miast. Bezrobotni mieszkańcy wsi stanowili 46,2% ogółu bezrobotnych. Udział mieszkańców wsi był

[1] Kwartalna informacja o rynku pracy w czwartym kwartale 2017 roku (dane wstępne), GUS, Warszawa 2018.

niższy zarówno wśród pracujących, jak i wśród biernych zawodowo. Przełożyło się to na wyższy wskaźnik bezrobocia na wsi.

Stopa bezrobocia w IV kwartale 2017 r. wyniosła 4,5%, przy czym na wsi wynosiła 5,2%, natomiast w mieście 4,0%. W porównaniu z IV kwartałem 2016 r. stopa bezrobocia wśród mieszkańców wsi spadła o 0,9 p. p., a w miastach o 1,1 p. p.

Tendencje na rynku pracy są podobne, zarówno dla bezrobotnych zamieszkałych na wsi, jak i w mieście, choć niewątpliwie bardziej bezrobociem zagrożeni są mieszkańcy wsi. Potwierdzeniem tego jest fakt, że chociaż mieszkańcy wsi stanowią ok. 40% ludności, to wśród bezrobotnych ich udział kształtuje się na poziomie 46,2%, a dynamika zmian jest mniej korzystna. Nawet w okresach wyraźnego spadku bezrobocia tempo zmian jest wolniejsze na wsi.

II. Bezrobocie rejestrowane[2]

Struktura bezrobocia wg miejsca zamieszkania

W 2002 r. bezrobocie zarówno ogółem jak i na obszarach wiejskich osiągnęło najwyższy poziom (ponad 1,3 mln osób na wsi), natomiast w latach 2003 - 2008 notowany był spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi, przy czym dynamika spadku była słabsza niż w miastach. Rok 2009 przyniósł wzrost poziomu bezrobocia zarówno na wsi o 24,2%, jak i w mieście o 31,9%. W kolejnych czterech latach również notowano wzrosty choć zdecydowanie słabsze. Począwszy od 2014 r. zarówno na wsi, jak i w mieście liczba bezrobotnych zmniejsza się.

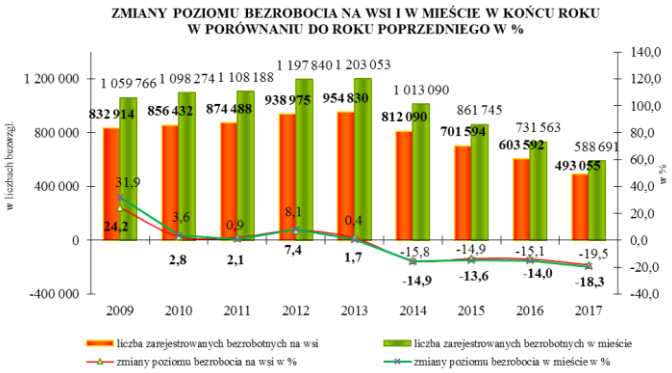

W końcu 2017 r., w urzędach pracy zarejestrowanych było 493,1 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi (tj. o 110,5 tys. osób mniej niż w końcu 2016 r.) oraz 588,7 tys. bezrobotnych zamieszkałych w mieście (spadek o 142,9 tys. osób). Przy spadku liczby bezrobotnych ogółem o 19,0% liczba bezrobotnych na wsi zmniejszyła się o 18,3%, natomiast w mieście odnotowano spadek o 19,5%.

Na 100 bezrobotnych zamieszkałych w mieście przypadało 84 bezrobotnych na wsi, wobec 83 przed rokiem.

W końcu 2017 r. prawo do zasiłku posiadało 72,4 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi (tj. 45,4% ogółu zarejestrowanych z prawem do zasiłku) oraz 87,2 tys. bezrobotnych zamieszkałych w mieście (tj. 54,6%).

Jednym z kryteriów niezbędnych do uzyskania statusu bezrobotnego, określonym w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest wielkość gospodarstwa rolnego, stąd w statystykach wykazywane są osoby posiadające gospodarstwo rolne o powierzchni nieprzekraczającej 2 ha przeliczeniowych. Według stanu w końcu 2017 r. zarejestrowanych było 31,7 tys. bezrobotnych posiadających takie gospodarstwo. Na przestrzeni roku ich liczba spadła o 6,2 tys. osób, tj. o 16,3%.

Bilans bezrobotnych na wsi i w mieście

W 2017 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 1 914,8 tys. bezrobotnych z tego 827,1 tys. zamieszkałych na wsi i 1 087,7 tys. zamieszkałych w mieście. Poziom rejestracji w oma-

[2] Dane pochodzą z miesięcznego sprawozdania MRPiPS-01 o rynku pracy oraz załączników 1 i 5 do tegoż sprawozdania. Dane dotyczące bezrobocia rejestrowanego różnią się od wielkości pochodzących z reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Zasadniczym tego powodem są różnice metodologiczne, jak np. różny wiek bezrobotnych przyjęty w obu sytuacjach.

wianym roku w stosunku do 2016 r. był niższy wśród zamieszkałych na wsi o 109,2 tys. osób (tj. 11,7%), a wśród bezrobotnych w mieście o 145,8 tys. osób (tj. 11,8%).

Podstawowym składnikiem napływu były ponowne rejestracje. W 2017 r. po raz kolejny zarejestrowało się 678,2 tys. bezrobotnych na wsi (82% ogółu nowo zarejestrowanych bezrobotnych na wsi), natomiast po raz pierwszy zarejestrowało się 148,9 tys. osób (18%). Wśród bezrobotnych mieszkańców miast po raz kolejny zarejestrowało się 895,2 tys. osób (82,3%), a po raz pierwszy 192,5 tys. osób (17,7%).

W 2017 r. z ewidencji urzędów pracy wyłączono 2 168,3 tys. bezrobotnych, z tego 937,2 tys. zamieszkałych na wsi i 1 231,1 tys. zamieszkałych w mieście. Wśród bezrobotnych mieszkańców wsi w porównaniu do 2016 r. odnotowano spadek odpływu o 96,8 tys. osób (o 9,4%), natomiast wśród bezrobotnych mieszkańców miast odpływ zmalał o 132,9 tys. osób (tj. o 9,7%).

Główną składową bilansu odpływu, zarówno na wsi jak i w mieście, była liczba osób podejmujących pracę oraz liczba osób wyłączonych z powodu niepotwierdzenia gotowości do pracy. Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowili 43,9% w liczbie ogółem podejmujących pracę i 39,8% w liczbie osób, które nie potwierdziły gotowości do pracy.

W 2017 r. z powodu podjęcia pracy z ewidencji wyłączono 1 063,8 tys. bezrobotnych, z tego 466,8 tys. mieszkało na wsi (tj. o 58,2 tys. osób mniej niż w 2016 r.), natomiast wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście pracę podjęło 597 tys. osób (tj. o 86,5 tys. osób mniej). Prace niesubsydiowane podjęło 352,5 tys. bezrobotnych na wsi (spadek o 58,6 tys. osób, tj. o 14,3%), natomiast 114,3 tys. podjęło prace subsydiowane (wzrost o 0,4 tys. osób, tj. o 0,3%). Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi, którzy podjęli zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych wyniosła 21,3 tys. osób, roboty publiczne rozpoczęło 20 tys. osób, działalność gospodarczą rozpoczęło 18,6 tys. osób, a w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego pracę podjęło 16,5 tys. osób.

Wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście prace niesubsydiowane w 2017 r. podjęło 475,7 tys. osób (spadek o 81,9 tys. osób), zaś 121,3 tys. osób podjęło prace subsydiowane (spadek o 4,7 tys. osób). Liczba bezrobotnych w mieście, którzy podjęli zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych wyniosła 21,8 tys. osób, roboty publiczne rozpoczęło 16,0 tys. osób, działalność gospodarczą rozpoczęło 23,9 tys. osób, a w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego pracę podjęło 19,5 tys. osób.

Bezrobotni według miejsca zamieszkania, którzy rozpoczęli udział w nowych formach aktywizacji w 2017 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	z tego zamieszkali			
		na wsi	udział do ogółem w %	w mieście	udział do ogółem w %
	w okresie sprawozdawczym				
Podjęcia pracy w ramach grantu na telepracę	0	0	X	0	X
Podjęcia pracy w ramach świadczenia aktywizacyjnego	11	4	36,4	7	63,6
Podjęcia pracy w ramach refundacji składek na ubezpieczenia społeczne	96	53	55,2	43	44,8
Podjęcia działalności gospodarczej w ramach bonu na zasiedlenie	341	110	32,3	231	67,7
Podjęcia pracy w ramach bonu zatrudnieniowego	1 302	686	52,7	616	47,3
Podjęcia pracy poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie	13 176	5 977	45,4	7 199	54,6
Rozpoczęcia prac społecznie użytecznych w ramach PAI	2 905	929	32,0	1 976	68,0
Rozpoczęcie szkolenia w ramach bonu szkoleniowego	4 830	2 625	54,3	2 205	45,7
Rozpoczęcie stażu w ramach bonu stażowego	1 683	844	50,1	839	49,9
Skierowania do agencji zatrudnienia w ramach zlecania działań aktywizacyjnych	12 082	6 161	51,0	5 921	49,0
Podjęcia pracvy w ramach dofinansowania za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 r. ż.	4 056	1 395	34,4	2 661	65,6
Razem	**40 482**	**18 784**	**46,4**	**21 698**	**53,6**

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy

Łącznie w roku 2017 z aktywnych programów rynku pracy skorzystało 485,1 tys. bezrobotnych, z tego 234,3 tys. na wsi, tj. 48,3% ogółu bezrobotnych, którzy uczestniczyli w aktywnych programach i 250,8 tys. w mieście (51,7%). Najwięcej aktywizowanych bezrobotnych mieszkańców wsi rozpoczęło staże (34,2% zaktywizowanych bezrobotnych zamieszkałych na wsi).

Z nowych form aktywizacji w 2017 r. skorzystało 40,5 tys. bezrobotnych, z tego 18,8 tys. na wsi oraz 21,7 tys. w mieście. Najwięcej bezrobotnych podjęło pracę poza miejscem zamieszkania w ramach bonu na zasiedlenie (6,0 tys. bezrobotnych na wsi i 7,2 tys. w mieście), zostało skierowanych do agencji zatrudnienia w ramach zlecenia działań aktywizacyjnych (6,2 tys. na wsi i 5,9 tys. mieście), rozpoczęło szkolenia w ramach bonu szkoleniowego (2,6 tys. na wsi i 2,2 tys. w mieście), podjęło pracę w ramach dofinansowania wynagrodzenia za zatrudnienie skierowanego bezrobotnego powyżej 50 roku życia (1,4 tys. na wsi i 2,7 tys. w mieście).

Niepotwierdzenie gotowości do pracy jest obok podejmowania zatrudnienia drugą najczęstszą przyczyną wyłączania z rejestru bezrobotnych. W 2017 r. z tego powodu wyrejestrowano 160,5 tys. bezrobotnych na wsi (tj. o 26,9 tys. osób mniej niż w 2016 r.) oraz 242,3 tys. bezrobotnych w mieście (tj. o 39,8 tys. osób mniej).

Poza wskazanymi powyżej przyczynami wyłączeń z ewidencji bezrobotnych w 2017 r., dobrowolnie zrezygnowało ze statusu bezrobotnego 70,9 tys. bezrobotnych na wsi oraz 78,3 tys. w mieście. Z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych z ewidencji urzędów pracy wyłączono 8,3 tys. bezrobotnych na wsi oraz 14,2 tys. bezrobotnych w mieście, z powodu uprawnień do świadczenia przedemerytalnego – 8,3 tys. na wsi i 14,5 tys. w mieście, a z powodu podjęcia nauki – 2,1 tys. na wsi i 2,5 tys. w mieście.

Bezrobotni w podziale na płeć

W strukturze bezrobotnych zamieszkałych na wsi, podobnie jak w miastach dominują kobiety. W końcu 2017 r. w ewidencji bezrobotnych znajdowało się 275,2 tys. kobiet zamieszkałych na wsi (46,2% ogółu zarejestrowanych kobiet) oraz 217,8 tys. mężczyzn (44,8% ogółu zarejestrowanych mężczyzn). W mieście natomiast znajdowało się 320,3 tys. kobiet (tj. 53,8%) i 268,4 tys. mężczyzn (55,2%).

W odniesieniu do stanu z końca 2016 r. subpopulacja bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi zmniejszyła się o 49,2 tys. osób, tj. o 15,2%, a wśród mężczyzn odnotowano spadek o 61,4 tys. osób, tj. 22%. Wśród bezrobotnych mieszkańców miast również odnotowano spadek, który wśród kobiet wyniósł 67,5 tys. (tj. 17,4%), a wśród mężczyzn 75,4 tys. (tj. 21,9%).

Procentowy udział bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych tej subpopulacji wyniósł 55,8% i był o 2,1 p. p. wyższy niż w końcu 2016 r. Natomiast wśród zamieszkałych w mieście udział kobiet wyniósł 54,4%.

W końcu 2017 r. na 100 bezrobotnych mężczyzn zamieszkałych na wsi przypadało 126 bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi, w mieście było to 119 kobiet.

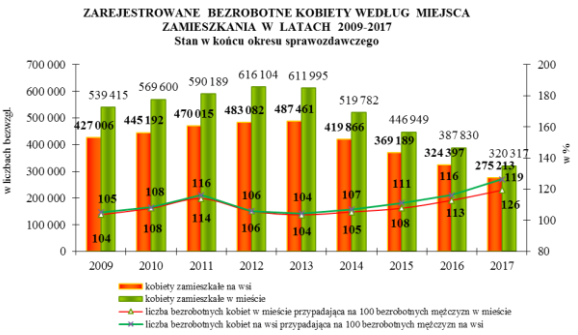

Według stanu na koniec 2017 r. – 17 tys. bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi posiadało gospodarstwo rolne, tj. 6,2% bezrobotnych kobiet zamieszkałych na wsi. Natomiast wśród mężczyzn zamieszkałych na wsi gospodarstwo rolne posiadało 14,7 tys. osób, tj. 6,8%.

Terytorialne zróżnicowanie

Od lat wysoki pozostaje stopień terytorialnego zróżnicowania bezrobocia w Polsce. Jest to wynikiem nierównomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego regionów oraz ich położenia geograficznego.

PROCENTOWY UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAMIESZKAŁYCH NA WSI W OGÓLNEJ LICZBIE ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH WEDŁUG STANU W KOŃCU 2017 R.

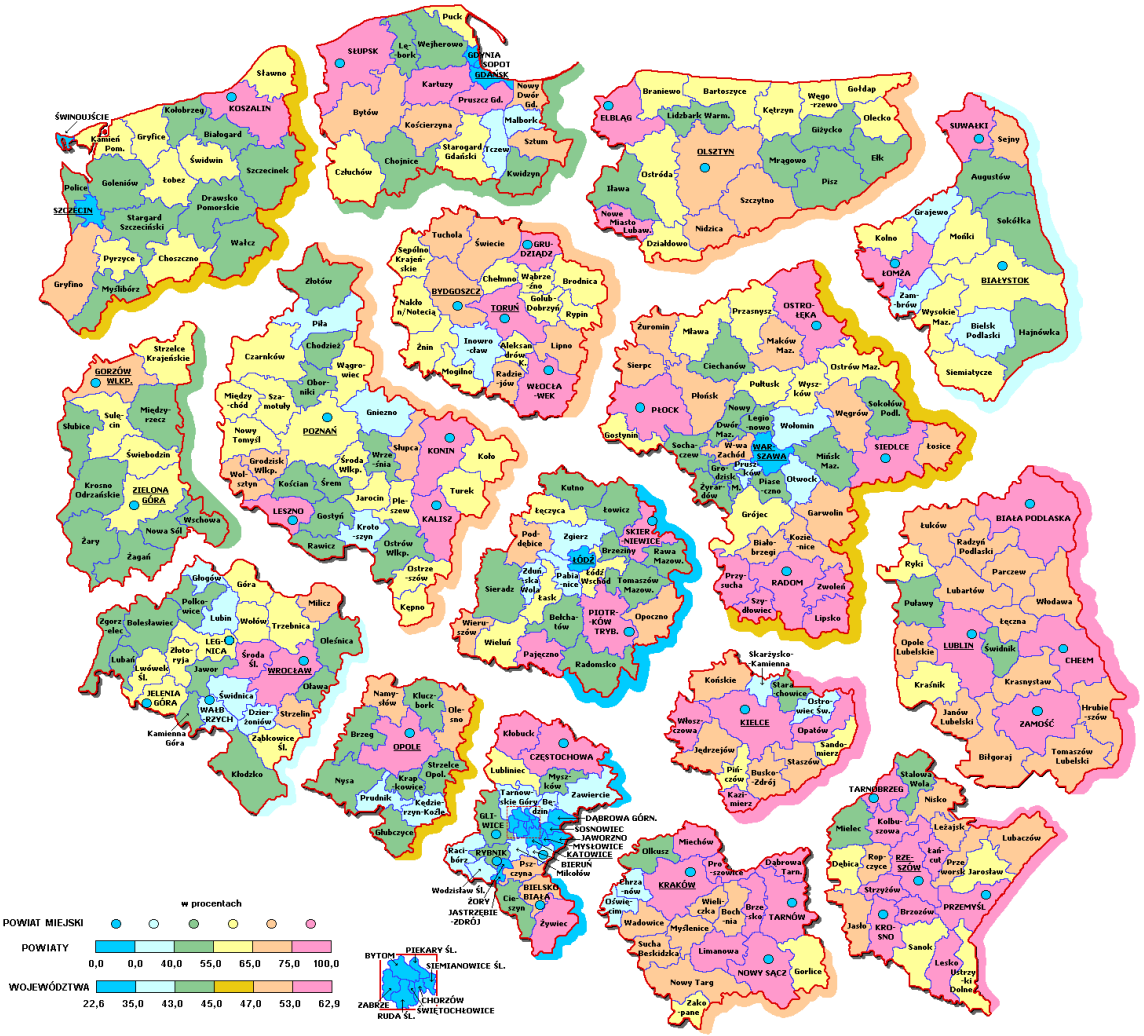

Wyszczególnienie	Poziom województw		Poziom powiatów	
	2016 r.	2017 r.	2016 r.	2017 r.
Najwyższa wartość w %	63,0	62,9	100,0 (ziemskie)	100,0 (ziemskie)
Najniższa wartość w %	22,2	22,6	0,0 (grodzkie)	0,0 (grodzkie)
Różnica pomiędzy wartością najwyższą i najniższą w punktach procentowych	40,8	40,3	100,0	100,0

W województwach południowo-wschodniej Polski wysokie pozostają udziały osób zamieszkałych na wsi wśród bezrobotnych, gdyż są to tereny w których przeważa ludność zamieszkała na wsi. W końcu 2017 r. odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi w stosunku do ogółu zarejestrowanych w danym województwie kształtował się w przedziale od 22,6% w województwie śląskim do 62,9% w województwie podkarpackim - rozpiętość tego wskaźnika wyniosła 40,3 p. p. (w 2016 r. – 40,8 p. p.).

UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAMIESZKAŁYCH NA WSI W OGÓLNEJ LICZBIE BEZROBOTNYCH WEDŁUG STANU NA KONIEC 2017 R.

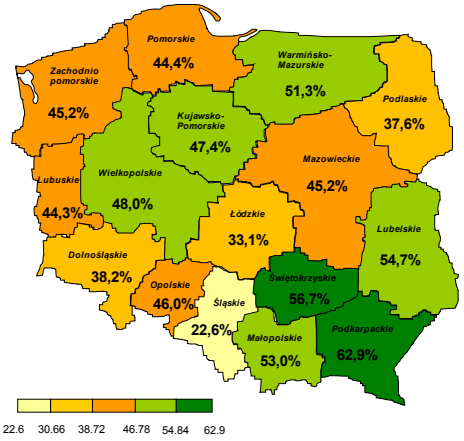

W przypadku powiatów rozpiętość pozostawała znacznie wyższa. Udział osób zamieszkałych na wsi wśród zarejestrowanych bezrobotnych kształtował się w przedziale od 11,6% w powiecie mikołowskim (śląskie) do 100% w powiatach: skierniewickim (łódzkie), przemyskim (podkarpackie) i suwalskim (podlaskie).

W 256 powiatach odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi w liczbie bezrobotnych ogółem był wyższy lub równy średniej krajowej (45,6%), a w 58 powiatach był od niej niższy, natomiast w 66 powiatach grodzkich wynosił zero.

W końcu 2017 r. w stosunku stanu z końca 2016 r. odnotowano spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi we wszystkich województwach i powiatach. Najwyższy spadek w liczbach bezwzględnych miał miejsce w województwach: mazowieckim o 14,7 tys. osób (17,4%) i podkarpackim o 10,5 tys. osób (15,5%). Wśród powiatów najwyższy spadek odnotowano w powiecie kieleckim o 1,7 tys. osób (18%), radomskim o 1,5 tys. osób (15,5%) i konińskim o 1,3 tys. osób (23,4%).

Bezrobotni według wieku

Według stanu w końcu 2017 r. spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkałych na wsi w porównaniu do stanu z końca 2016 r. odnotowano we wszystkich grupach wiekowych. Najwyższą dynamikę spadku odnotowano w omawianej populacji wśród osób w wieku 18-24 lata (o 25,7% tj. o 27,4 tys. osób) oraz w wieku 60 lat i więcej (o 24,7% tj. o 8,3 tys. osób).

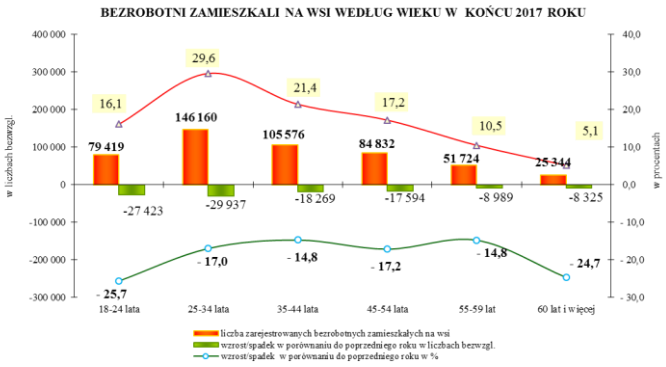

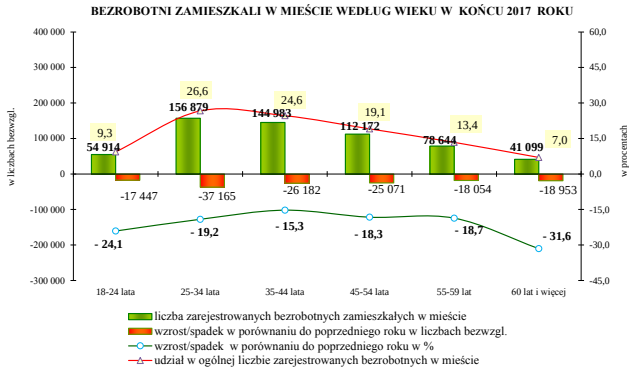

Wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście najwyższy spadek odnotowano w grupie wiekowej 60 lat i więcej (o 31,6%, tj. o 19 tys. osób) oraz wśród osób w wieku 18-24 lata (o 24,1%, tj. o 17,4 tys. osób).

W roku 2017 r. zahamowany został trend rosnący średniego wieku bezrobotnych, w tym również bezrobotnych zamieszkałych w mieście. Dla bezrobotnych ogółem średni wiek pozostał bez zmian i wyniósł 40,2 roku. Natomiast dla bezrobotnych zamieszkałych w mieście nieznacznie spadł i wyniósł 41,4 roku. Niestety średni wiek bezrobotnych zamieszkałych na wsi wciąż systematycznie rośnie i w końcu 2017 r. wynosił 38,7 roku. Zatem bezrobotni zamieszkali na wsi są młodsi od bezrobotnych w mieście, a mimo to dłużej pozostają w ewidencji. W końcu 2017 r. średni czas pozostawania bez pracy dla bezrobotnych ogółem wyniósł 12,7 m-ca (13 m-cy dla bezrobotnych na wsi i 12,5 m-ca dla bezrobotnych w mieście). Najniższy średni czas pozostawania bez pracy dotyczył bezrobotnych w wieku 18-24 lata (8,2 m-ca dla bezrobotnych na wsi i 7,4 m-ca w mieście) i wraz z wiekiem wskaźnik ten systematycznie wzrastał. Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi w wieku 55-59 lat wyniósł

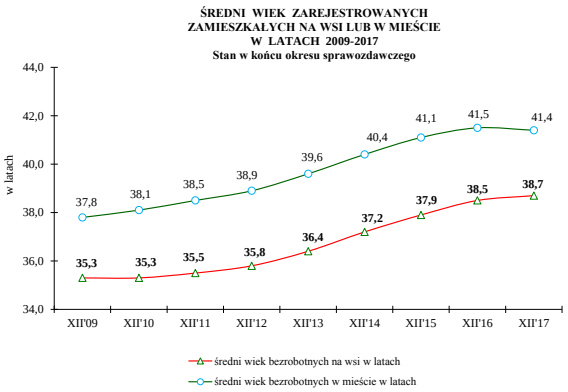

15,5 m-ca, a dla bezrobotnych w mieście 15,3 m-ca, natomiast dla bezrobotnych w wieku 60 lat i więcej na wsi wyniósł 16,8 m-ca, a w mieście 16,5 m-ca.

Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Analizując strukturę bezrobotnych według poziomu wykształcenia w ostatnich latach można zauważyć dynamiczny wzrost liczby bezrobotnych legitymujących się dyplomami wyższych uczelni (wzrost ten notowany jest w zasadzie z roku na rok już od 1998 r.). W końcu 1998 r. odsetek bezrobotnych z wyższym wykształceniem wynosił 1,6%, zaś w końcu 2017 r. 13,8%. Podobna tendencja jest wśród osób zamieszkałych na wsi – w końcu 2000 r. odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi z wyższym wykształceniem wynosił 1,2%, natomiast w końcu 2017 r. – 10,0%. Wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście udział ten zwiększył się z 3,6% do 17,0%.

Wykształcenie to zasadniczy element wpływający na czas poszukiwania zatrudnienia. W końcu 2017 r. średni czas pozostawania bez pracy zarejestrowanych bezrobotnych był zróżnicowany ze względu na poziom wykształcenia. Dla bezrobotnych zamieszkałych na wsi z wykształceniem wyższym wynosił on 10,7 m-ca, a dla bezrobotnych w mieście 10,9 m-ca. Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym na wsi średnio poszukiwali zatrudnienia 13,5 m-ca, a w mieście 13,3 m-ca. Najgorsza sytuacja wystąpiła wśród bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. W grupie tej mieszkańcy szukali zatrudnienia średnio 14,5 m-ca, a mieszkańcy miast 13,3 m-ca.

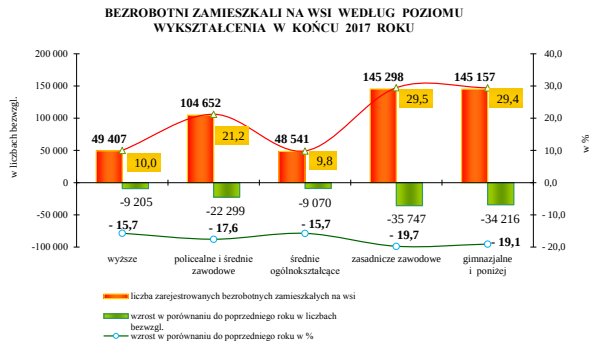

W końcu 2017 r. wykształceniem wyższym legitymowało się 10,0% zarejestrowanych mieszkańców wsi (tj. 49,4 tys. osób) i 17,0% zarejestrowanych w mieście (100,1 tys. osób). Wykształcenie policealne i średnie zawodowe posiadało 21,2% bezrobotnych na wsi (104,7 tys. osób) i 22,1% bezrobotnych w mieście (129,9 tys. osób), natomiast średnie ogólnokształcące 9,8% bezrobotnych na wsi (48,5 tys. osób) oraz 11,7% bezrobotnych w mieście (68,7 tys. osób). W urzędach pracy zarejestrowanych było również 145,3 tys. bezrobotnych na wsi z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,5%) i 145,2 tys. z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (29,4%). Wśród bezrobotnych w mieście 23,2% posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe (136,4 tys. osób), a 26,1% gimnazjalne i poniżej (153,6 tys. osób).

Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w liczbie bezrobotnych ogółem w danej kategorii odnotowano wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (51,6%), najniższy natomiast wśród osób z wykształceniem wyższym (33,1%).

W porównaniu do stanu z końca 2016 r. największy względny spadek miał miejsce wśród bezrobotnych na wsi z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 19,7% (tj. o 35,7 tys. osób) oraz wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej o 19,1% (tj. o 34,2 tys. osób). Podobna sytuacja była wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście. Najwyższy spadek odnotowano wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym o 21,8% (tj. o 38,1 tys. osób) oraz gimnazjalnym i poniżej o 20,2% (tj. o 39 tys. osób).

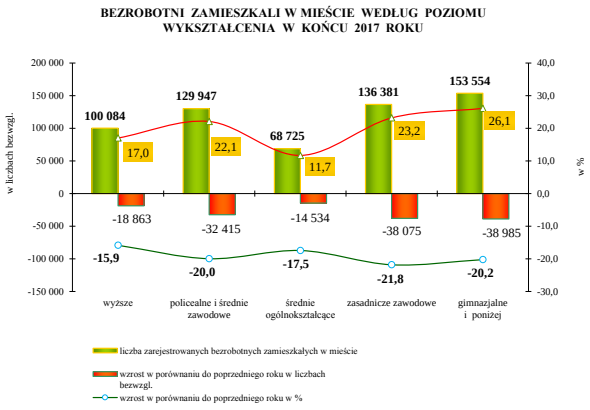

Bezrobotni według stażu pracy

W strukturze bezrobotnych zamieszkałych na wsi w końcu 2017 r. najliczniejszą populację stanowili bezrobotni posiadający staż pracy od 1 do 5 lat – 123,3 tys. osób, a następnie bezrobotni do 1 roku – 93,6 tys. osób oraz bez stażu pracy – 82,8 tys. osób. Najmniej liczną populację stanowili bezrobotni, którzy przepracowali 30 lat i więcej oraz 20-30 lat – odpowiednio 12,7 tys. osób oraz 37,6 tys. osób.

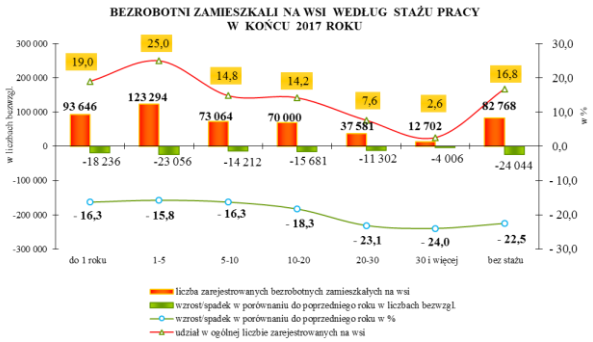

W odniesieniu do stanu z końca 2016 r. największy bezwzględny spadek odnotowano w grupie bezrobotnych zamieszkałych na wsi bez stażu pracy (o 24 tys. osób, tj. o 22,5%) oraz wśród osób ze stażem 1-5 lat (o 23,1 tys. osób, tj. o 15,8%). Wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście największy spadek odnotowano w grupie osób ze stażem 1-5 lat (o 25,6 tys. osób, tj. o 16,4%) oraz wśród osób ze stażem 10-20 lat (24,1 tys. osób, tj. o 20,2%).

Podobnie wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście najliczniejszą populację stanowiły osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat (130,6 tys. osób) oraz do 1 roku (115,3 tys. osób). Najmniej liczną grupę stanowili bezrobotni z 30 letnim i dłuższym stażem pracy (23,7 tys. osób).

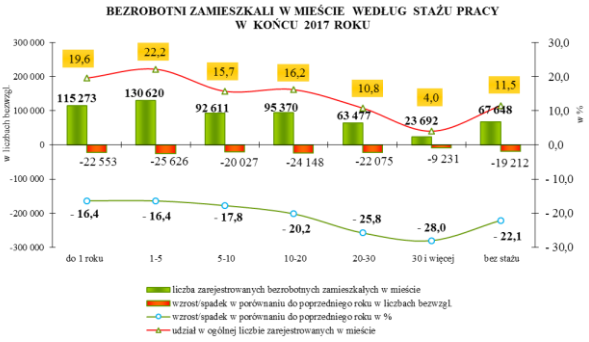

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Długie pozostawanie bez pracy zmniejsza szanse na znalezienie zatrudnienia, co z kolei wpływa na obniżenie statusu materialnego oraz społecznego osób bezrobotnych i ich rodzin. Rosnące oczekiwania pracodawców i związana z nimi konieczność zmiany lub podwyższenia kwalifikacji przez osoby poszukujące pracy nie są czynnikami sprzyjającymi skracaniu okresu pozostawania bez zatrudnienia. Osoby, które dłużej pozostają bez pracy trudniej aktywizować. Często też zniechęcenie bezskutecznością znalezienia pracy w długim okresie czasu, staje się przyczyną bierności zawodowej. Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest tym bardziej niepokojące, że dotyka w większej mierze ludzi starszych, o niskim poziomie wykształcenia, legitymujących się krótkim okresem zatrudnienia lub nieposiadających stażu pracy i dotyczy zarówno mieszkańców miast, jak i wsi.

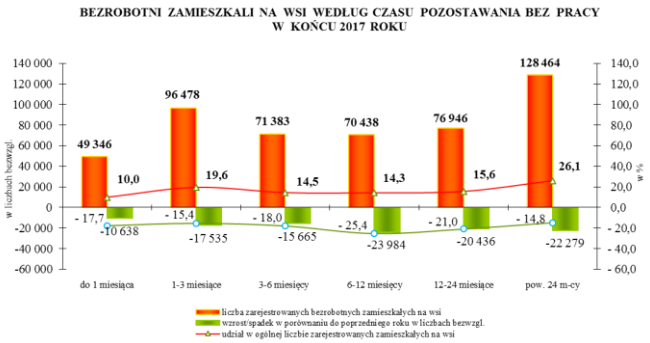

W końcu 2017 r. w ewidencji urzędów pracy najwięcej, bo aż 128,5 tys. bezrobotnych zamieszkałych na wsi (tj. 26,1% bezrobotnych na wsi) pozostawało bez pracy powyżej 24 miesięcy, a 96,5 tys. osób pozostawało bez pracy od 1 do 3 miesięcy (19,6%). Najmniej było bezrobotnych zamieszkałych na wsi pozostających bez pracy do 1 mie-

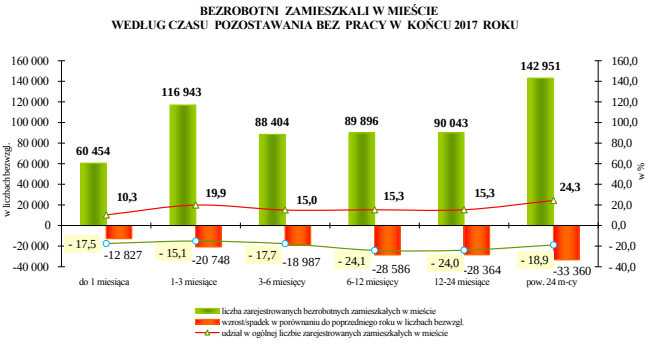

siąca – 49,3 tys. osób (tj. 10,0%).

W stosunku do analogicznego okresu 2017 r. odnotowano spadek bezrobocia wśród mieszkańców wsi we wszystkich grupach, największy bezwzględny spadek zanotowano wśród osób pozostających bez pracy od 6 do12 miesięcy (o 24 tys. osób, tj. o 25,4%), powyżej 24 miesięcy (o 22,3 tys. osób, tj. o 14,8%) oraz od 12 do 24 miesięcy (o 20,4 tys. osób, tj. 21,0%). Najniższy spadek odnotowano w grupie bezrobotnych do 1 miesiąca (o 10,6 tys. osób, tj. o 17,7%). Wśród bezrobotnych zamieszkałych w mieście najwyższy spadek odnotowano wśród osób pozostających bez pracy pow. 24 miesięcy (o 33,4 tys. osób, tj. o 18,9%), od 6 do 12 miesięcy (o 28,6 tys. osób, tj. o 24,1%) oraz od 12 do 24 miesięcy (o 28,4 tys. osób, tj. o 24,0%). Najniższe spadki odnotowano w grupie bezrobotnych do 1 miesiąca (o 12,8 tys. osób, tj. o 17,5%).

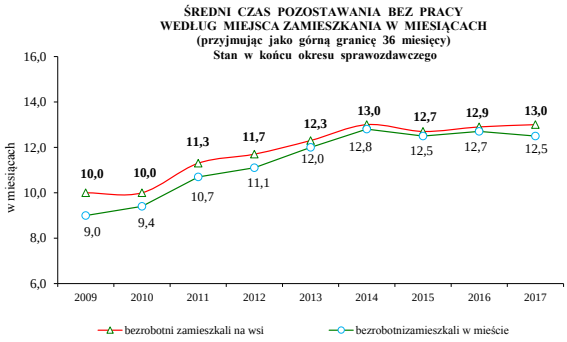

Analiza średniego czasu pozostawania bez pracy pokazuje, że bezrobotni na wsi pozostają w ewidencji urzędów pracy nieco dłużej niż bezrobotni zamieszkali w mieście. Różnica w czasie pozostawania bez pracy bezrobotnych na wsi i w mieście wzrosła i na koniec 2017 r. wynosiła 0,5 m-ca.

Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy

W art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wyszczególnione zostały grupy osób uznanych za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osobom wymienionym powyżej przysługuje pierwszeństwo w skierowaniu do udziału w programach specjalnych.

W końcu 2017 r. status osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało 429,4 tys. osób zamieszkałych na wsi i 495,3 tys. osób zamieszkałych w mieście. Należy zauważyć, że osoba może spełniać kryteria by jednocześnie być zakwalifikowaną do kilku grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy. W ramach statystyki publicznej dane nt. liczebności grup osób, znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy wprowadzonych nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, która weszła w życie 27.05.2014 r., gromadzone są począwszy od 2015 r.

W końcu 2017 r. w ewidencji bezrobotnych w szczególnej sytuacji zarejestrowanych było:

- 155,1 tys. bezrobotnych do 30 r. ż. zamieszkałych na wsi (tj. 31,5% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 127,3 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 21,6% bezrobotnych zamieszkałych w mieście);

- 79,4 tys. bezrobotnych do 25 r. ż. zamieszkałych na wsi (tj. 16,1% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 54,9 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 9,3% bezrobotnych zamieszkałych w mieście);

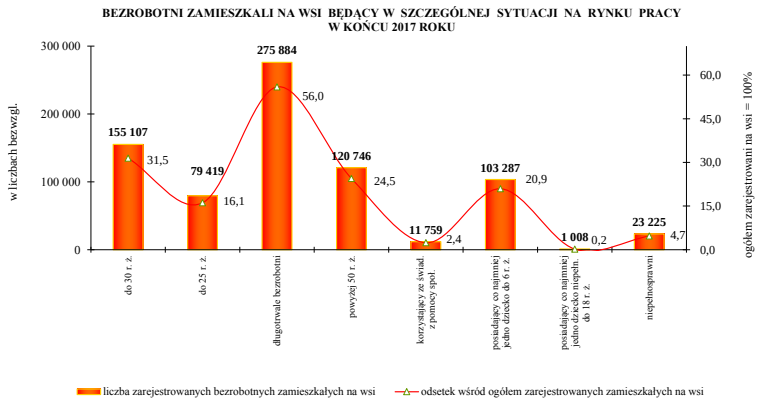

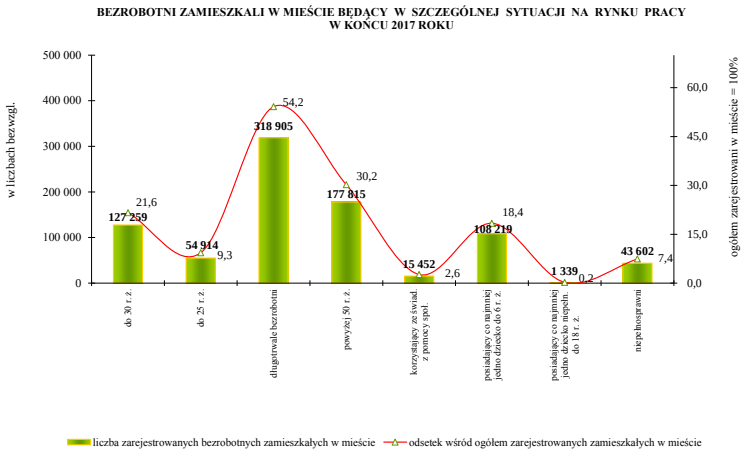

- 275,9 tys. długotrwale bezrobotnych zamieszkałych na wsi (tj. 56,0% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 318,9 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 54,2% bezrobotnych zamieszkałych w mieście);

- 120,7 tys. bezrobotnych powyżej 50 r. ż. zamieszkałych na wsi (tj. 24,5% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 177,8 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 30,2% bezrobotnych zamieszkałych w mieście);

- 11,8 tys. bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej zamieszkałych na wsi (tj. 2,4% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 15,5 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 2,6% bezrobotnych zamieszkałych w mieście);

- 103,3 tys. bezrobotnych posiadających co najmniej 1 dziecko do 6 r. ż. zamieszkałych na wsi (tj. 20,9% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 108,2 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 18,4% bezrobotnych zamieszkałych w mieście);

- 1 tys. bezrobotnych posiadających co najmniej 1 dziecko niepełnosprawne do 18 r. ż. zamieszkałych na wsi (tj. 0,2% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 1,3 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 0,2% bezrobotnych zamieszkałych w mieście);

- 23,2 tys. bezrobotnych niepełnosprawnych zamieszkałych na wsi (tj. 4,7% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi) oraz 43,6 tys. osób zamieszkałych w mieście (tj. 7,4% bezrobotnych zamieszkałych w mieście).

Bilans bezrobotnych zamieszkałych na wsi i w mieście w okresie sprawozdawczym

Wyszczególnienie o - ogółem k - kobiety		Liczba bezrobotnych ogółem	zamieszkali na wsi					zamieszkali w mieście				
			2017		2016		% udział do ogółem (kol. 2:1)	2017		2016		% udział do ogółem (kol. 7:1)
			w osobach	w %	w osobach	w %		w osobach	w %	w osobach	w %	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Zarejestrowani w okresie sprawozdawczym "napływ"	o	1 914 774	**827 075**	**100,0**	936 300	100,0	43,2	**1 087 699**	**100,0**	1 233 512	100,0	56,8
	k	941 401	**406 345**	**49,1**	455 771	48,7	43,2	**535 056**	**49,2**	602 241	48,8	56,8
Wyrejestrowani w okresie sprawozdawczym "odpływ"	o	2 168 307	**937 163**	**100,0**	1 033 981	100,0	43,2	**1 231 144**	**100,0**	1 364 015	100,0	56,8
	k	1 058 158	**455 282**	**48,6**	500 418	48,4	43,0	**602 876**	**64,3**	661 505	64,0	57,0
w tym z powodu: podjęcia pracy	o	1 063 782	**466 811**	**49,8**	525 040	50,8	43,9	**596 971**	**63,7**	683 504	66,1	56,1
	k	531 046	**229 133**	**24,4**	259 073	25,1	43,1	**301 913**	**32,2**	345 708	33,4	56,9
w tym: pracy niesubsydiowanej	o	828 224	**352 547**	**37,6**	411 155	39,8	42,6	**475 677**	**50,8**	557 545	53,9	57,4
	k	422 362	**178 648**	**19,1**	208 957	20,2	42,3	**243 714**	**26,0**	285 216	27,6	57,7
w tym: podjęcie działalności gospodarczej	o	35 624	**14 133**	**1,5**	12 314	1,2	39,7	**21 491**	**2,3**	20 117	1,9	60,3
	k	13 468	**4 882**	**0,5**	3 779	0,4	36,2	**8 586**	**0,9**	7 323	0,7	63,8
w tym: pracy sezonowej	o	41 454	**22 208**	**2,4**	25 896	2,5	53,6	**19 246**	**2,1**	23 775	2,3	46,4
	k	21 520	**11 441**	**1,2**	13 342	1,3	53,2	**10 079**	**1,1**	12 282	1,2	46,8
w tym: pracy subsydiowanej	o	235 558	**114 264**	**12,2**	113 885	11,0	48,5	**121 294**	**12,9**	125 959	12,2	51,5
	k	108 684	**50 485**	**5,4**	50 116	4,8	46,5	**58 199**	**6,2**	60 492	5,9	53,5
w tym: prac interwencyjnych	o	43 059	**21 271**	**2,3**	20 138	1,9	49,4	**21 788**	**2,3**	20 441	2,0	50,6
	k	23 358	**11 323**	**1,2**	11 012	1,1	48,5	**12 035**	**1,3**	11 465	1,1	51,5
w tym: robót publicznych	o	36 073	**20 032**	**2,1**	19 873	1,9	55,5	**16 041**	**1,7**	16 834	1,6	44,5
	k	17 654	**9 366**	**1,0**	8 851	0,9	53,1	**8 288**	**0,9**	8 492	0,8	46,9
w tym: podjęcia działalności gospodarczej	o	42 429	**18 551**	**2,0**	18 970	1,8	43,7	**23 878**	**2,5**	25 606	2,5	56,3
	k	16 474	**6 218**	**0,7**	6 376	0,6	37,7	**10 256**	**1,1**	10 976	1,1	62,3
w tym: podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	o	36 062	**16 529**	**1,8**	17 405	1,7	45,8	**19 533**	**2,1**	22 148	2,1	54,2
	k	13 505	**5 587**	**0,6**	6 137	0,6	41,4	**7 918**	**0,8**	9 217	0,9	58,6
w tym: inne	o	59 294	**29 766**	**3,2**	30 686	3,0	50,2	**29 528**	**3,2**	32 072	3,1	49,8
	k	28 896	**14 050**	**1,5**	14 513	1,4	48,6	**14 846**	**1,6**	16 336	1,6	51,4
w tym z powodu: rozpoczęcia szkolenia	o	50 432	**22 933**	**2,4**	23 243	2,2	45,5	**27 499**	**2,9**	30 036	2,9	54,5
	k	15 716	**6 329**	**0,7**	6 515	0,6	40,3	**9 387**	**1,0**	10 437	1,0	59,7
w tym z powodu: rozpoczęcia stażu	o	164 381	**80 221**	**8,6**	85 449	8,3	48,8	**84 160**	**9,0**	92 351	8,9	51,2
	k	114 525	**55 947**	**6,0**	59 963	5,8	48,9	**58 578**	**6,3**	63 846	6,2	51,1
w tym z powodu: rozpoczęcia przygotowania zawodowego	o	150	**60**	**0,0**	111	0,0	40,0	**90**	**0,0**	130	0,0	60,0
	k	46	**18**	**0,0**	57	0,0	39,1	**28**	**0,0**	50	0,0	60,9
w tym z powodu: rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej	o	34 533	**16 797**	**1,8**	19 458	1,9	48,6	**17 736**	**1,9**	20 169	2,0	51,4
	k	19 044	**9 527**	**1,0**	11 496	1,1	50,0	**9 517**	**1,0**	11 048	1,1	50,0
w tym z powodu: skierowanie do agencji zatrudnienia w ramach zlecania działań aktywizacyjnych	o	12 082	**6 161**	**0,7**	8 033	0,8	51,0	**5 921**	**0,6**	9 926	1,0	49,0
	k	7 075	**3 639**	**0,4**	4 772	0,5	51,4	**3 436**	**0,4**	5 451	0,5	48,6
w tym z powodu: odmowy bez uzasadn. przycz. przyjęcia propoz. odpow. pracy lub innej formy pomocy, w tym w ramach PAI	o	93 362	**36 541**	**3,9**	37 521	3,6	39,1	**56 821**	**6,1**	55 392	5,4	60,9
	k	36 845	**14 229**	**1,5**	15 018	1,5	38,6	**22 616**	**2,4**	22 607	2,2	61,4
w tym z powodu: odmowy ustalenia profilu pomocy	o	60	**36**	**0,0**	44	0,0	60,0	**24**	**0,0**	35	0,0	40,0
	k	18	**10**	**0,0**	12	0,0	55,6	**8**	**0,0**	10	0,0	44,4
w tym z powodu: niepotwierdzenia gotowości do pracy	o	402 786	**160 481**	**17,1**	187 387	18,1	39,8	**242 305**	**25,9**	282 063	27,3	60,2
	k	142 844	**54 193**	**5,8**	62 613	6,1	37,9	**88 651**	**9,5**	101 303	9,8	62,1
w tym z powodu: dobrowolnej rezygnacji ze statusu bezrobotnego	o	149 298	**70 949**	**7,6**	78 031	7,5	47,5	**78 349**	**8,4**	83 277	8,1	52,5
	k	89 028	**43 300**	**4,6**	47 350	4,6	48,6	**45 728**	**4,9**	48 140	4,7	51,4
w tym z powodu: podjęcia nauki	o	4 667	**2 144**	**0,2**	2 641	0,3	45,9	**2 523**	**0,3**	3 315	0,3	54,1
	k	2 794	**1 362**	**0,1**	1 675	0,2	48,7	**1 432**	**0,2**	1 881	0,2	51,3
w tym z powodu: osiągnięcia wieku emerytalnego	o	43 370	**14 061**	**1,5**	4 707	0,5	32,4	**29 309**	**3,1**	10 625	1,0	67,6
	k	26 237	**8 134**	**0,9**	2 863	0,3	31,0	**18 103**	**1,9**	7 041	0,7	69,0
w tym z powodu: nabycia praw emerytalnych lub rentowych	o	22 492	**8 261**	**0,9**	7 163	0,7	36,7	**14 231**	**1,5**	12 817	1,2	63,3
	k	11 361	**4 267**	**0,5**	3 090	0,3	37,6	**7 094**	**0,8**	5 523	0,5	62,4
w tym z powodu: nabycia praw do swiadczenia przedemerytalnego	o	22 789	**8 277**	**0,9**	10 664	1,0	36,3	**14 512**	**1,5**	20 296	2,0	63,7
	k	13 679	**4 676**	**0,5**	6 153	0,6	34,2	**9 003**	**1,0**	12 740	1,2	65,8
w tym z powodu: innych	o	104 123	**43 430**	**4,6**	44 489	4,3	41,7	**60 693**	**6,5**	60 079	5,8	58,3
	k	47 900	**20 518**	**2,2**	19 768	1,9	42,8	**27 382**	**2,9**	25 720	2,5	57,2
Bezrobotni, którzy rozpoczęli udział w aktywnych programach rynku pracy	o	485 054	**234 275**	**25,0**	242 146	23,4	48,3	**250 779**	**26,8**	268 645	26,0	51,7
	k	258 015	**122 306**	**13,1**	128 147	12,4	47,4	**135 709**	**14,5**	145 873	14,1	52,6

Źródło: Sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy

Struktura bezrobotnych ogółem oraz zamieszkałych na wsi i w mieście w końcu okresu sprawozdawczego

Wyszczególnienie		Zarejestrowani bezrobotni ogółem w końcu 2017 r.		Bezrobotni zamieszkali na wsi w końcu 2017 r.		Bezrobotni zamieszkali na wsi w % do ogółem zarejestrowanych w końcu 2017 r.	Wzrost /spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi w porównaniu do stanu w końcu 2016 r.		Bezrobotni zamieszkali w miastach w końcu 2017 r.		Bezrobotni zamieszkali w miastach w % do ogółem zarejestrowanych w końcu 2017 r.	Wzrost /spadek liczby bezrobotnych zamieszkałych w miastach w porównaniu do stanu w końcu 2016 r.	
		w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %	w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %		w liczbach bezwzględnych	w %	w liczbach bezwzględnych	ogółem = 100 %		w liczbach bezwzględnych	w %
Ogółem		**1 081 746**	**100,0**	**493 055**	**100,0**	**45,6**	**-110 537**	**-18,3**	**588 691**	**100,0**	**54,4**	**-142 872**	**-19,5**
płeć	kobiety	595 530	55,1	275 213	55,8	46,2	-49 184	-15,2	320 317	54,4	53,8	-67 513	-17,4
	mężczyźni	486 216	44,9	217 842	44,2	44,8	-61 353	-22,0	268 374	45,6	55,2	-75 359	-21,9
prawo do zasiłku	z prawem do zasiłku	159 583	14,8	72 400	14,7	45,4	-11 144	-13,3	87 183	14,8	54,6	-15 973	-15,5
	bez prawa do zasiłku	922 163	85,2	420 655	85,3	45,6	-99 393	-19,1	501 508	85,2	54,4	-126 899	-20,2
czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	109 800	10,2	49 346	10,0	44,9	-10 638	-17,7	60 454	10,3	55,1	-12 827	-17,5
	1–3	213 421	19,7	96 478	19,6	45,2	-17 535	-15,4	116 943	19,9	54,8	-20 748	-15,1
	3–6	159 787	14,8	71 383	14,5	44,7	-15 665	-18,0	88 404	15,0	55,3	-18 987	-17,7
	6–12	160 334	14,8	70 438	14,3	43,9	-23 984	-25,4	89 896	15,3	56,1	-28 586	-24,1
	12–24	166 989	15,4	76 946	15,6	46,1	-20 436	-21,0	90 043	15,3	53,9	-28 364	-24,0
	pow. 24	271 415	25,1	128 464	26,1	47,3	-22 279	-14,8	142 951	24,3	52,7	-33 360	-18,9
poziom wykształcenia	wyższe	149 491	13,8	49 407	10,0	33,1	-9 205	-15,7	100 084	17,0	66,9	-18 863	-15,9
	policealne i śr. zawodowe	234 599	21,7	104 652	21,2	44,6	-22 299	-17,6	129 947	22,1	55,4	-32 415	-20,0
	średnie ogólnokształcące	117 266	10,8	48 541	9,8	41,4	-9 070	-15,7	68 725	11,7	58,6	-14 534	-17,5
	zasadnicze zawodowe	281 679	26,0	145 298	29,5	51,6	-35 747	-19,7	136 381	23,2	48,4	-38 075	-21,8
	gimnazjalne i poniżej	298 711	27,6	145 157	29,4	48,6	-34 216	-19,1	153 554	26,1	51,4	-38 985	-20,2
staż pracy w latach	do 1 roku	208 919	19,3	93 646	19,0	44,8	-18 236	-16,3	115 273	19,6	55,2	-22 553	-16,4
	1-5	253 914	23,5	123 294	25,0	48,6	-23 056	-15,8	130 620	22,2	51,4	-25 626	-16,4
	5-10	165 675	15,3	73 064	14,8	44,1	-14 212	-16,3	92 611	15,7	55,9	-20 027	-17,8
	10-20	165 370	15,3	70 000	14,2	42,3	-15 681	-18,3	95 370	16,2	57,7	-24 148	-20,2
	20-30	101 058	9,3	37 581	7,6	37,2	-11 302	-23,1	63 477	10,8	62,8	-22 075	-25,8
	30 i więcej	36 394	3,4	12 702	2,6	34,9	-4 006	-24,0	23 692	4,0	65,1	-9 231	-28,0
	bez stażu	150 416	13,9	82 768	16,8	55,0	-24 044	-22,5	67 648	11,5	45,0	-19 212	-22,1
wiek w latach	18-24	134 333	12,4	79 419	16,1	59,1	-27 423	-25,7	54 914	9,3	40,9	-17 447	-24,1
	25-34	303 039	28,0	146 160	29,6	48,2	-29 937	-17,0	156 879	26,6	51,8	-37 165	-19,2
	35-44	250 559	23,2	105 576	21,4	42,1	-18 269	-14,8	144 983	24,6	57,9	-26 182	-15,3
	45-54	197 004	18,2	84 832	17,2	43,1	-17 594	-17,2	112 172	19,1	56,9	-25 071	-18,3
	55-59	130 368	12,1	51 724	10,5	39,7	-8 989	-14,8	78 644	13,4	60,3	-18 054	-18,7
	60 i więcej	66 443	6,1	25 344	5,1	38,1	-8 325	-24,7	41 099	7,0	61,9	-18 953	-31,6

Źródło: sprawozdanie MRPiPS-01 o rynku pracy oraz załączniki 1 i 5

Wydział Analiz i Statystyki (BK, WK)